

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo. Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar,
po pošti prejeman
1 gld. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom:

Upravništvu „Mira“
v Celovcu.

Leto IX.

V Celovcu 10. junija 1890.

Štev. 11.

Rojaki! Slovenci!

Volitve za deželni zbor so tukaj! V kratkem, morda še ta mesec, bote po raznih občinah volili volilne može, kateri pojdejo potem ob svojem času v Velikovec, ali Celovec, ali Beljak, ali Št. Mohor poslance voliti.

Kaj vam hočemo novega povedati o imenitnosti volitev, kar vam nismo že večkrat na srce pokladali? V kratkem bote iz lece slišali pastirski list vseh avstrijskih škofov, kterege smo priložili današnji številki „Mira“ in kterege vam priporočamo v vestni preudarek. V tem listu lahko berete, kako imenitna reč in kako potrebna nam je verska, katoliška šola. To pa bomo le tedaj dosegli, če bomo katoliške može za poslance volili. Zato nas škofje, naši cerkveni poglavarji, ki smo jim pokorščino v verskih rečéh dolžni, proti koncu tega pastirskega lista opominjajo, naj si vse prizadenemo, **da si izvolimo katoliške može za poslance.** Vsi tisti Slovenci toraj, ki volijo na liberalno stran, se zoperstavljajo svojemu škofu, se zoperstavljajo svoji dušni materi, katoliški cerkvi; kajti posebno nemško-liberalci so že večkrat in pri vsaki priložnosti izrekli in še pravijo, da nočejo nič slišati o verski, katoliški šoli!

Pa tudi kot **Slovenci** morate voliti **z našo slovensko-katoliško stranko!** Ona se poteguje za vas, brani sv. vero, ob enem pa tudi vaše pristne národne pravice proti domačim in zunanjim nasprotnikom, ki vam še tega ne privoščijo, da bi se vi čutili in živeli v svojej lastnej domovini kot Slovenci! Koroška dežela — starodavna lepa naša domovina — je bila nekedaj čisto slóvenska. Blizu Gosposvete vidite pod milim nebom spomenik, na katerem so Koroški vojvodi še pred štiri sto leti v slovenskem jeziku morali prisegati, da bodo branili sv. vero, sodili pravico itd. In dandanes nas je le še tretjina Slovencev na Koroškem, in kako se ravná s to domačo manjšino v šolah, pri uradnih, v deželnem zboru itd.? Poglejte okoli sebe po drugih deželah! Povsodi vidimo, da Slovani stopajo na dan in zmirom več veljave pridobivajo; samo na Koroškem naj bi bil Slovenec zaničevan in za malovrednega spoznan, in ne bi smel za-se terjati národnih pravic, ki mu gredó po Božjej in državnej postavi? Koroška — nekdanj zibelj in središče slovenskega národa — naj bi slovenščini bila grob?? Zakaj pa? Ali koroški Slovenci ne plačujemo davkov, kakor Nemci, ali ne dajemo svojih sinov v vojake, primeroma več kakor Nemci? Pri enakih bremenih morajo biti tudi nam enake pravice!

Ali mar liberalci tako dobro gospodarijo, da bi jih morali zavolj gospodarstva voliti? Kdo je naredil tisto ostro gozdno postavo, če ne liberalci? Ali se ni pod liberalno vlado naložil davek na domačo slovensko pijačo, na koritnjak, tako da so morali kmetje kuhanje koritnjaka čisto popustiti? Ali ne rastejo deželne doklade od leta do leta? Največ denarja se potrosi za šole; in kakošne imamo šole? Ali vam pomagajo izrejati vaše otroke v krščanskem duhu in v strahu Božjem? Ali se poučuje v njih vaša mladina na podlagi maternega jezika? Osem let se trpinčijo vaši otroci samo nemščino, pa še tiste se ne naučijo, toliko menj pa kaj družega, ker nemškega pouka ne razumejo. Tako uravnane šole so mučilnice za slovenske otroke, a ne učilnice. Ali je bilo treba par milijonov v Dravo vreči za tiste stavbe, ki večjidel ne bodo nič pomagale? Kako huda plačila imajo zdaj tisti ubogi posestniki, ki so blizu Drave in Zile, in dostikrat še pravijo, da jim vodne stavbe več škodujejo, kakor koristijo! Táko je gospodarstvo liberalcev v deželnem zboru! Dobro bi bilo, da spravimo vsaj nekaj naših mož v deželni zbor, da bi liberalcem na prste gledali in jim povedali, kaj ljudstvo želi in kje ga čevelj žuli! Zato pa bodite vsi na mestu, ne pustite se

preslepiti s sladkimi besedami in praznimi obljubami, ampak zvesto se držite nas, vaših pravih prijateljev, — slovensko-katoliške stranke!

Zaupnim možém, potem vsem udom našega političnega društva in vsem drugim rodoljubom pa priporočamo nujno in toplo: Skličite v vsaki občini slovenske volilce te občine na pogovor, to je vam, kedar so nove volitve že razpisane, po postavi dovoljeno, ne da bi morali za to še le prositi. Posvetujte se, ktere može bi postavili za volilne može, in kedar ste jih izbrali, napišite njih imena na listke in te listke delite vsem volilcem, katerim morate povedati, da naj vsak s tem listkom gotovo pride k volitvi na določeni dan.

Posebno delavnost priporočamo rodoljubom v Podjurski dolini; kajti tam imamo upanje do zmage, in velika sramota bila bi za nas, ko bi tam propadli, ker bi Slovenci potem v deželnem zboru ne imeli nobenega poslanca! Nasprotniki delajo na vse kriplje; oni bi nas radi pogazili in od veselja bi skakali in vriskali ter bi se že pripravljali na pogreb slovenščine na Koroškem! Tega veselja jim pa vendar ne smemo napraviti!

Pa tudi po drugih volilnih okrajih moramo pokazati, da smo še tukaj. Le poskusimo povsod svoje moči, da bomo naše volilce navadili na volilni boj, in drugo leto, ko bodo še ime nitnejše volitve za državni zbor, bomo imeli vojščake že bolj izurjene in izsolane! Letos bomo spoznali, v katerih krajih smo še slabi, in do drugega leta se to morda popravi. Zato želimo, naj Slovenci povsod v volilni boj stopijo; tudi po tistih krajih, kjer ni še prav upanja do zmage. Ako hočemo kedaj zmagovati, moramo naše mlade čete na volilni boj navaditi!

Sklenemo s prošnjo in molitvijo do pravičnega, vsegamogočnega Boga, naj pravično stvar varuje in blagoslovi!

Drugi shod

katoliško-političnega in gospodarskega društva
za Slovence na Koroškem

bode

prihodnjo nedeljo dné 15. junija 1890

v gostilni

„pri Miklavcu“ blizu Žitare vesi

ob 3. uri popoldne.

Spored:

1. Pozdrav predsednika.
2. Razgovor o prihodnjih volitvah za deželni zbor.
3. Poučni govor o gospodarstvu.

Potem sledi prosta zabava.

K temu važnemu shodu vabi vse slovenske volilce Podjurske doline, dobro došli pa so tudi od udov vpeljani rodoljubi iz drugih krajev.

Odbor.

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Druga odborova seja našega političnega društva) je bila v sredo 4. junija. Razgovor se je sukal največ okoli političnih shodov za prihodnje volitve; razpravljale so se Črnske zadeve in sklenilo se je, da se slovenska konservativna stranka volitev udeleži, in da bode delala za izvolitev svojih slovensko-katoliških kandidatov z vsemi močmi, kar jih ima na razpolaganje. Sklenil se je politični shod dné 15. junija (prihodnjo nedeljo) „pri Miklavcu“ blizu Žitare vesi. V Podjurski dolini bota pred volitvami še dva shoda; eden v Libučah, drugi kje v Velikovski okolici. Ako bodo prvotne vo-

litve še ta mesec, bo shod v Velikovski okolici 22. junija, v Libučah pa 24. junija (na god sv. Janeza Krstnika). Ker danes tega v „Miru“ ni bilo mogoče za gotovo povedati, bomo ta dva shoda naznanili pismeno in s plakati. Ako bodo pa volitve pozneje, bomo tudi te shode pozneje napovedali. — Odbor izreče soglasno zahvalo peterim gospodom, ki posebno marljivo in srčno delujejo za naše društvo. Tudi se zahvala izreče g. učitelju Jos. Freuensfeldu v Ljutomeru, ki je naročil za tamošnje rodoljube že 150 „političnih katekizmov“. To je vse časti vredno in vidi se, kaj se da doseči, ako se hoče kdo pobrigati za kako dobro stvar. — Vsi oni častiti zaupni možje, ki so že prevzeli to častno službo, prošeni so, v prihodnjem času svojo posebno pozornost obračati na prvotne volitve po občinah, kjer se volijo volilni možje. Njih skrb naj bo, da pravočasno pri županu pregledajo prav natanjko, ali so v volilnih listinah zapisani vsi naši, ki imajo pravico voliti; da pozvedujejo, kateri dan in katero uro bo prvotna volitev in ob uri prvotne volitve zadostno število slovenskih volilcev zberejo in pripeljejo v županski urad, kjer naj vsi soglasno glasujejo za tiste slovensko-katoliške može, za ktere so se že prej dogovorili. V ostalem so zaupni možje prošeni, nabirati novih udov, da društvo vedno močnejše postane. Novi udje dobijo „politični katekizem“ zastoj. Bog in národ!

Od spodnje Krke. (Napori nasprotnikov. — Posojilnica potrebna. — Kaj ljudstvo misli.) „Bauernbundarji“ pod vodstvom viteza Gutmansthalja p. d. Kristofa so imeli zborovanje pri „Ječmenu“ na Malih Benetkah, pri katerem so se posvetovali o ustanovi nemške posojilnice po načrtu Raiffeisen. Vabila so razposlali čisto nemška. Obetajo, da dobijo podporo od dežele. Pa s tistimi 50 gld. jim ne bo dosti pomagano, zato bodo pa podložni deželnemu odboru, kateremu morajo vsako leto izkaze in račune pošiljati. Slovenske kmete prosimo, naj nikar ne pristopijo k tej

nemškutarski posojilnici, ker bomo mi Slovenci sami v kratkem napravili svojo posojilnico v Tinjah. Naša posojilnica bo čisto neodvisna, nikomur pokorna; če pa denarja potrebujemo, ga dobimo lahko pri drugih slovenskih posojilnicah. Kar je pisarij, bode vse popolnoma zanesljiv rodoljub v Tinjah čisto zastonj opravljal; pri nemški posojilnici pa ne vem, če bodo dobili človeka, da bi jim zastonj delal; če ga bodo pa plačali, ne bo imela posojilnica posebnih dobičkov. V našem kraju je res potrebna posojilnica, pa nemške nočemo; mi hočemo slovensko, ki bo vse po slovensko pisala, da sam lahko berem, koliko sem posojilnici dolžen, ali koliko je ona meni dolžna. Kakor slišim, kmetje niso nič kaj vneti za to nemškutarsko stvar. Kajti pri nemški posojilnici bodo le zlahktniki in graščaki prvo besedo imeli, kmet bo pa za durmi stal, kakor je že stara navada. Če pa naredimo slovensko posojilnico, bodo sami slovenski kmetje v odboru sedeli in vse vladali; mi ne potrebujemo ne graščakov, ne učiteljev, ne druge nemške gospode. „Bauernbundarji“ med ljudstvom nemajo več toliko veljave, ko prej, kajti ljudje vidijo, da ti možje le veliko vpijejo, storijo pa za kmeta toliko ko nič. Tudi se jim čudno zdi, da nemški kmeti nič ne marajo za „bauernbund“, in mislijo si: „Če se še Nemci nočejo poganjati za nemškutarijo, zakaj se bomo pa mi Slovenci?“ Ljudem se začenjajo oči odpirati in spoznavajo, kje je resnica in pravica.

Iz Hodiš. (Naš župnik. — Spomenik rajnemu č. g. župniku Robasu.) Vsi smo se prestrašili, ko so naš preljubljeni in občespoštovani gosp. župnik Tovašič tako na naglem zboleli. Zdaj smo pa veseli, da se jim je spet na bolje obrnilo. Bog jim daj še mnogo let. Dobili smo tudi izvrstnega mladega kaplana, č. g. Žaka. Tako imamo spet voditelje za večno in časno življenje. Volitev za deželni zbor se nič ne bojimo; tukaj v Hodiški občini bo slovenska stranka gotovo zmagala. — Pokojnemu Žihpoljskemu župniku, nepozabljivemu g. Robasu, ki so bili zmirom zvest prijatelj kmetov in slovenskih pravic, ki so bili v Hodišah rojeni in so tudi tukaj pokopani, bo njih brat, ki je tukaj posestnik, postavil lep kamenit spomenik na grob. Na tem kamnu se bo bralo:

„V najlepših moških letih umrli so,
V deželo lepšo so se preselili;
Zdaj med Slovenci tu počivajo,
Katere zmirom so takó ljubili.
Kristjan, ki mimo greš, pomisli ti,
Da kratko le človeško je življenje;
Spominjaj vedno zadnjih se rečij,
Potem prinese smrt ti odrešenje.“

Iz Kotmarevesi. (Naša Ciril-Methodova podružnica.) Na binkoštni ponedeljek napravila je naša „podružnica sv. Cirila in Metoda“ izvanredni zbor za Bilčoves, da se rešijo nekatere podružnične zadeve, in da bi bila priložnost dana do pristopa tudi onim rodoljubom, katerim se zaradi oddaljenosti ne bi bilo mogoče udeležiti rednega občnega zbora, kterege bo napravila podružnica tekom poletja v Kotmarivesi. Kakor oni lanskega leta, bil je tudi ta zbor prav dobro obiskan, in spoznali smo, da goji ljudstvo izredno spoštovanje in zaupanje do te naše družbe. Počastila sta ta zbor tudi gospoda Franc Treiber in Filip Haderlap iz Celovca, ktera sta zbrano občinstvo z lepimi go-

vori poučevala in navduševala. Zastopnikom za glavno skupščino so bili izvoljeni g. Rupert Krušič, posestnik v Velinjivesi; g. Tomo Koban, posestnik v Št. Kandolfu, in g. Filip Haderlap, urednik v Celovcu. Slednji je tudi priporočal, da bi se napravili letos zopet kresovi na predvečer godu sv. Cirila in Metoda. Na lepem vspehu tega zbora ima se podružnica zahvaliti posebno preč. g. župniku in še več drugim požrtovalnim rodoljubom v Bilčovsu. Iznenadilo pa nas je, da se je tudi tamošnji gosp. učitelj zborovanja udeležil in z veliko pozornostjo govore poslušal ter je slednjič nam vsem v zabavo tudi še sam kratek govor napravil.

Iz Bilčovsa. (Zborovanje podružnice sv. Cirila in Metoda) se je na binkoštni ponedeljek precej dobro obneslo. Zavolj „žeganja“ v bližnji Velinjivesi je prišlo pač nekaj manj ljudi, vendar se je za družbo nabrala še precejšnja svota za naše razmere. Hvaležni pa smo gospodoma, ki sta prišla kot govornika iz Celovca. Oba sta nam povedala mnogo lepih resnic. Posebno pa smo se razveselili našega g. učitelja, ki je, akoravno nepova bljen, tudi počastil naš shod, ter s svojim smešnim ugovorom vzbudil občeno zanimanje.

Iz Srejan pod Strmcem. (Slovenska pisma.) Pred kratkim sem imel opraviti pri g. notarju v Rožeci, da mi napravi kupno pismo. Prosil sem g. notarja barona dr. Martinea, naj piše pismo po slovensko, in res je ustregel moji želji. Za to sem gospodu prav hvaležen. Zapisnikarju pa je to delalo dosti preglavice, tako da mu je moral g. notar pomagati. In vendar je zapisnikar rojen Slovenec. Tu se vidi sad nemških sol, ki ljudi čisto odtujijo in odtrgajo od materne besede! Naj bi vsak zahteval slovenska uradna pisma, potem bi se gospodje že privadili slovenščini. Tako pismo potem lahko sam prebereš, če prav nemško ne znaš.

Iz Šmihela pri Pliberku. (Naša veselica) na binkoštni ponedeljek se je sijajno vršila. Bila je to slavnost cele Podjunske doline, kajti videli smo može od obeh bregov Drave, iz Libelič, Kotelj, Tolstega Vrha, Prevalj, Švabeka, iz Globasnice in Dobrovske fare; celo iz daljnega Jezerskega so prišli štirje vrli narodnjaki. Najbolj pa je bila seveda zastopana Pliberška okolica. Častito duhovščino je zastopalo enajst gospodov. Govorilo je več kmetov jako spretno, da se je res čuditi zavednosti, v tem kratkem času pridobljeni, od kar se začne ljudstvo zbuhati. Naš narod ima bister um in bi nemškega soseda kmalu prekosil, ko bi mu dušmanini privoščili slovensko šolo! Posebno veseli smo bili poučnega govora g. Fr. Dulárja, živinozdravnika iz Beljaka, kateri je govoril o živinozdravilstvu in tako imenovanih cesarskih napakah pri konjih in drugi živini. Takih poučnih govorov je ljudstvo res potrebno, in prav hvaležni moramo biti g. Dulárju, da se je k nam potrudil. Naši peveci so peli več spevov prav dobro, vmes pa nas je razveseljevala godba. Krona vse veselice pa ste bili glediški predstavi. „Berite Mir“ in „Svoje glavnice“. Prva je predelana po znani igri „Berite Novice“. Ko se je gosp. dr. Dragič spominjal zaslug pokojnega msgr. Andreja Einspielerja, donelo je burno ploskanje. Vse je bilo navdušeno, čuli so se pogosti klici „živio Slovenci!“ Ostali smo skupaj do pozne ure. Kmetje so rekli, „da je še lepši, ko na ženitnini“. Zahvalimo se vsem, ki so k veselici

kaj pripomogli, posebno pa vrlim gg. igralcem in hrabrim igralkam. Došlo nam je tudi po telegrafni žici več ljubih pozdravov od naših bratov na Štajerskem in Kranjskem. Hvala vsem za bratški spomin!

Iz Šmihela pri Pliberku. (Nesreča. — Nemška zagrizenost in ošabnost. — Posojilnica.) Na Blatu se je ponesrečil Breznikov Matija, še mlad fant. Padel je z voza in si zlomil križ. — Nedavno je prišel k nam neki trgovec iz Pliberka, ki večjidel od Slovencev živi, in ko je zagledal našega zamorca, ki pobira darove za družbo sv. Cirila in Metoda, ga je z besedami „to je škandal!“ za peč vrgel! Da Slovenci za slovenske in katoliške šole nabirajo, to ni noben škandal; ampak to je škandal, da si človek, ki se je našega kruha preobjedel, Slovence tako žaliti in sramotiti upa; in tudi to je škandal, da Slovenci takim ljudem svoj denar nosijo! Ako si drzne ta mož še kedaj kaj takega storiti, naznanili bomo njegovo ime, da se ga bodo vedeli v prihodnje Slovenci ogibati. Na eni strani se nam hoče priporočevati v „Miru“, na drugi strani bi pa Slovence najraje utopil v žlici vode. Slovence pozna rad le takrat, kedar mu nosijo svoj težko prisluženi denar. Rojaki, bodite pozorni! Ogibajte se takih trgovcev. Dobro bi res bilo, da bi se na Koroškem naselilo več narodnih, slovenskih trgovcev. V Pliberku bi prav lahko eden izhajal, drugi v Guštanju, tretji v Črni itd. Pliberčani naj se z nami preveč ne šalijo, kmalo jim bomo sopo zaprli; morda prej, ko sami mislijo! — Naša posojilnica dobro napreduje. Od novega leta ima že 50.000 gld. prometa.

Iz Pliberške okolice. (Zagrizenost Pliberških „Nemcev“.) Iz Pliberka se je pisalo v „Freie Stimmen“, da je mnogo starišev šolskih otrok iz okolice prišlo v Pliberk prosit, naj bi njih otroke vzeli v Pliberško šolo, ker ste sosedni občini Bistrica in Blato sklenili prošnje za slovensko šolo, stariši pa se bojijo, da se otroci zdaj ne bodo več nemško učili. Toda reč je bila drugačna. Tisti otroci so že prej v Pliberško šolo hodili; zdaj so jih pa Pliberčani iz šole izključili za kaznen, ker so njih stariši iz takih krajev, kjer se je prosilo za slovensko šolo. Stariši so bili nad tem začuden, in so šli v Pliberk prašat, zakaj da njih otroci ne smejo več v šolo? To je bilo vse. Mi svetujemo Slovincem v okolici, naj pošiljajo otroke rajši v Šmihelsko šolo, kajti Pliberška šola je še bolj nemška, tedaj še slabjša ko Šmihelska, od mestnih otrok se pa tudi ne naučijo lepega obnašanja.

Od Mežice. (Deželne volitve. — Opolmin Libeličanom.) Bližajo se deželne volitve in liberalci že lovijo nevedne ljudi v svoje mreže. Tudi Libeliče imajo že v svojem žaklju, morda pa vendar ne za večno? Tudi jaz sem v Libeličah rojen, in ko sem bil še doma, ni bilo nič slišati o brezverstvu in liberalizmu. Zdaj me je pa sram mojih rojakov Libeličanov, kedar slišim, da so se začeli obračati po liberalnem vetru in da zametujejo svoj slovenski materni jezik, ktereга jim je Bog dal. Tudi prošnjo občine Tolsti Vrh za slovensko šolo so pomagali pobijati, kakor se je v časnikih bralo. Može v Černečah, na Suhi in v Libeličah! ali ste res ob pamet prišli? Ali bote zavrgli staro vero vaših očetov? Ali bote res liberalce poslušali in zaničevali duhovnike, ki vas učijo

po volji Kristusovi? Kdo pa vam je povedal, da slovenščina ni nič vredna? Niste na pravih potih, poboljšajte se, zdramite se in vrzite od sebe nemško-liberalni jarem, v ktereга so vas upregli! Slovan gre na dan!

Iz Kamnice. (Prvi majnik pri nas.) Prvega majnika opravljalo ni tukaj več sto delavcev na železnici svoje delo — ampak imeli so praznik. Toda oblegli so jih vojaki od vseh strani, da si nihče ni ničesar upal. Imeli so svojo godbo in prepevali so v gostilnici „Gamserhof“. Okoli osme ure pa se je vse mirno razšlo. Tiho so odrinili iz Kamnice. Iz mesta in v mesto nazaj niso smeli godci jim piskati. Bojda tudi govori so bili prepovedani. Vse je poprej pravilo kakšno bo — pa ni bilo nič. 28. aprila pa so nagnali nekateri delavci naši Lahe iz „ceglarne“, ker so slednji delali naši pa ne. Zato pa so tudi razgrajči dobili po 5, 4 in 1 mesec zapora. Ostra je ta. In to je najbrž preplašilo potem druge, puntati se. — Kakor se sliši, je tukaj že po nekkih krajih črv uničil sadje. Tudi toče je bilo 5. majnika dovolj.

Iz Maribora. (Aha, zdaj vemo, čemu so nemške šole!) Pri zadnjem zboru nemškega šulferajna je rekel neki Wolffhart, da nemški obrtniki, trgovci, uradniki, notarji in odvetniki v mestih s slovensko okolico, kakor v Mariboru, Celju, Celovcu itd. težko izhajajo, ako kmetje v okolici nič nemško ne znajo. Zato se morajo v takih krajih okoličanom priskrbeti šole, v kterih se vsaj nekoliko nemško naučijo, da se zamorejo potem z nemškimi mestjani, obrtniki, trgovci in uradniki zgovoriti, in se poslednjim ni treba slovenščine učiti. Tako je modroval ta nemški mož. Po naši pameti bi bila pa krajša pot, če nemški gospodje brez slovenščine ne morejo shajati, naj se je pa naučijo! Oholo in prevzetno pa je, slovenščine se braniti in jo zaničevati, zavolj ljubega kruhka pa kmete v okolici siliti z nemškimi šolami, da se morajo nemško učiti, ne za svoj dobiček, ampak zavolj Nemcev, da morejo tisti shajati in živeti. Naj bi rajši šli v Ameriko, nas Slovence pa s svojo nemščino pri miru pustili! Slovenci, nalašč ne govorite nič nemško, ko v mesto pridete, nobeden vas k temu ne more in ne sme siliti; naj se le nemški gospodje slovensko učijo, če hočejo med nami živeti!

Kaj dela politika.

Razpuščeni so deželni zbori: koroški, štajerski, solnograški, predarelski, moravski, šlezjski, bukovinski in gornje-avstrijski. Nove volitve bodo na Koroškem najbrž prav v kratkem času razpisane. Na Štajerskem volijo dné 27. junija za kmečke občine in dné 30. junija za mesta in trge. Volilni oklic prinesemo na prvi strani. Prosimo posebno zaupne može in druge ude našega političnega društva, potem vse naše rodoljubne može, naj v vsaki občini brž ko bodo razpisane volitve skličejo shod volilcev (za to jim po postavi ni treba dovoljenja prositi) in naj se zmenijo, ktere može bodo v svoji občini postavili za volilne može. Potem naj spišejo imena teh mož na blizo toliko listkov, kolikor je volilcev v občini, in te listke naj delijo od hiše do hiše, in naj gospo-

darjem prigovarjajo, da bodo na našo slovensko-katoliško stran volili in da naj gotovo pridejo z listkom k volitvi na določeni dan, ktereга mora župan naznaniti. Tudi je dobro, če pogledajo pri županu v volilni imenik, če ni kateri naših volilcev izpuščen. Ako bi to bilo, smejo se pritožiti v treh dneh na okrajno glavarstvo. Ker en sam ne more vseh hiš obhoditi, naj si rodoljubi ene občine razne vasi svoje občine med seboj razdelijo, da bo vsak nekaj hiš obhodil. (Sicer pa berite pouk o volitvah „v političnem katekizmu“ od strani 37. do strani 53.) Za deželni zbor so ravno take volilne določbe, kakor za državni zbor; samo volilni okraji so drugačni. Za Podjunsko dolino naštejemo še število volilnih (zaupnih) mož po raznih občinah: Tolsti Vrh jih ima 4, Bistrica 5, Švabek 1, Blato 5, Možica 2, Črna 3, Libuče 5, Libeliče 5, Guštanj 2, Globasnica 3, Škocijan 3, Galicija 3, Št. Vid 4, Doberla ves 6, Žitara ves 4, Bela 7, Jezersko 2, Velikovška okolica 2, Djekše 4, Tinje 2, Ovbre 6, Grebinj 7, Ruda 4, Važenberk 7, Pustrica 3. Le za Prevalje in Strojno ne vemo, kako so zdaj glasovi razdeljeni. Prej jih je imela cela občina 13, zdaj pa ne vemo, koliko duš so odcepili. Če je v občini Št. Danijel (Strojna) več ko 500 duš, voli dva moža, če jih je več ko 1000, pa tri. — V državnem zboru je bila sprejeta postava o gališki zemljiški odvezi. — Češki deželni zbor sklepa zdaj spravo med Čehi in Nemci; vendar pa so Čehi s to spravo malo zadovoljni, ker je le Nemcem bolj na telo urezana in bode Čehom več ali manj v škodo. — Po novi postavi bodo vino-gradi, ki jih je uničila trtna uš, 10 let davka prosti, ako se nasadijo z novimi trtami. — Čuje se, da bo vojni minister zahteval 3½ milijona za nakup brezdimnega smodnika.

Na Francoskem so Boulangisti (pristaši Boulangerja) popolnoma propadli pri volitvah v Parizu. Zdi se, da je te stranke konec. — Rusija ne bo zaostala za drugimi državami v polajšanju delavskega stanja. Car je ukazal, da otroci spod 15 let ne smejo po tovarnah čez 6 ur na dan delati, ženskam pa je prepovedal ponočno delo. — Angleži niso nič kaj veseli, da se Nemci čedalje bolj razprostirajo po Afriki. — Sicer je pa v vse mirno, in vendar se vse na vojsko pripravlja!

Gospodarske stvari.

Kako spoznati, če je deblo vse zdravo?
Deblo se položi vodoravno na vsakem koncu na podlogo, potem naj pa eden tolče s kladivom po enem odrezanem koncu, drugi pa na drugem koncu posluša. Če je deblo zdravo, slišijo se udarci razločno, naj bode tudi 60 do 80 čevljev dolgo; če se pa udarci ne slišijo ali pa le zamolklo, pa je po sredi trohljivo.

„Vrt.“

Za pouk in kratek čas.

Češka duhovščina.

(Dalje.)

Vendar vse to, kar sem o češki duhovščini do sedaj pripovedoval, tiče se naše duhovščine samo na Češkem, nikakor pa ne naše duhovščine na Mo-

ravi. Izjemoma nekoliko za češko književnost jako zaslužnih in nekoliko drugih iskrenih národnjakov iz moravske duhovščine bili so vsi ostali moravski duhovniki v národnostnih zadevah do nedavna mlačni, dà večji del bil je do cela nebrizen. Češke književnosti kakor bi za Moravo niti ne bilo; — tam ni bilo čitateljev in kar se je na polju češke književnosti zgodilo, temu vsemu pripomogel je k življenju národ v češkem kraljestvu. Koliko se še sedaj na Moravskem čita, lahko se sodi po tem primeru, da se „Humorističnih Listov“ (t. j. ilustrovan tednik za razveseljevanje) razpeča na Češkem polovica, na Slovaškem v Ogerskem dve šestini, na Moravskem pa le ena šestina. — Ker namreč moravska duhovščina ni vršila tega, kar je češka duhovščina na Češkem, ni odgojila torej učečo se mladež v duhu národnem, in ker je moravsko dijaštvo hodilo na višje šole na Dunaj, odtujilo se je svoji národnosti izvzemši posamezne mladeniče skoraj popolnoma, dočim je bilo dijaštvo na Češkem za duhovščino najmogočnejši delavec v probujevanju národa in razširjevanju izobraženosti med njim. Posledice tega vidijo se sedaj jasno:

1. Vsa moravska mesta dala so se ponemčiti, — in to je odločilo sedaj pri volitvah v deželni zbor na škodo češke národnosti tako, da so na moravskem deželnem zboru Čehi, t. j. tri četrtine vsega prebivalstva moravskega vedno v manjšini in da moravski Nemci, imajoči v rokah moč, tudi z vsemi sredstvi na to delujejo, da bi nadvlado v rokah obdržali ter ponemčevanje širilo se dalje. Dosedanje ponemčenje izvršilo se je v teku poslednjih sto let. Na Češkem pa se ni ponemčilo niti eno mesto, katero leži v češkem kraju in ko je pred nedavnem n. pr. pretila Budjejevicam nevarnost, priskočil je plemeniti škof Jirsík na pomoč ter ustanovil tam na svoje stroške češko gimnazijo.

2. Z višjo duhovščino na Češkem, ki po pravici stoji vedno na strani češke národnosti, je istega mišljenja — bodisi vsled osebne dotike ali z lastnega uverjenja — tudi historično plemstvo, in to pa odločuje na češkem deželnem zboru vselej v prid češke stvari, kedar ji preti zatlačevanje od strani nemških poslancev. Omenjeno osebno uverjenje izvira od tod, da si historično plemstvo na Češkem jemlje za odgojitelje svojim otrokom navadno češkega duhovnika, kateri pa gotovo ne pozabi, buditi v mladih srcih ljubezen do domovine in do češkega jezika. Na Moravskem je to drugače; tam se plemstvo ne odgojuje v češko-národnem oziru tako, kakor na Češkem, tam se ni posrečilo višji duhovščini po osebnih dotikah pridobiti plemstvo za češko národno stvar in tam je zategadelj plemstvo z neznatnimi izjemami popolnoma odtujeno národnosti češki. Vsled tega izpada glasovanje v národnostnih zadevah na Brnskem deželnem zboru vselej na škodo češke národnosti, a brnski škof Bauer, ki je bil poprej vodja pražkega seminarija in v ktereга škofiji vlada sedaj do cela drugačen duh nego v sosednji nadškofiji olomuški, edini ta dostojanstvenik ne more vsega na deželnem zboru zmagati.

3. Na Moravskem vlada dosihdob — sicer ne v tej meri kakor poprej, ali vendar še precej znatno — separatizem, ki edinost vzajemnih národnih koristi razjeda in o katerem še letos sam Olomuški „Mír“ (št. 8.) toži. Ko bi bila moravska duhov-

ščina ljudstvo srednje in nižje vrste že zgodaj tako budila in izobraževala, kakor je delala duhovščina v češkem kraljestvu, ne bila bi se na Moravskem nenaklonjenost k vsemu, kar je prihajalo s Češkega, zakoreninila, ampak razsvetljeni razum bil bi vsakemu povedal, da so narodne koristi na Češkem in Moravskem iste in da treba torej njih edinost na skupno korist braniti. Ako se sedaj ustanovi češko vseučilišče v Brnu, ne bodo zasluge za to imeli Moravani, ki se na Dunaju šolajo, ampak ti, ki so na Pražkih visokih šolah. Moravski separatizem zakrivil je mnogo, kar se ne da več popraviti, in kakor more eden bebec več prašati, nego mu sto modrijanov odgovoriti, tako včasih tudi v življenju naroda ne popravi sto dobrih dejanj edino napako. Ako je prišlo tako daleč, da moravski Čeh pravi o sebi, da ne govori češki, ampak moravski, češ da je Moravan, ali pa še bolj separatno; ker je Hanak, Valah, Slovak, — potem je to ravno tako žalostno, kakor če bi na pr. nekdo s Pohorja o sebi rekel, da ne govori po slovensko, ampak po — štajersko! Zato mogel je nekdanj baron Conrad lahko reči, da ne dá Moravske počesčiti, ko je bil iz uradnih poročil poizvedel, kako mnenje o češki narodnosti in češkem jeziku vlada na Moravskem ne le med prostim ljudstvom, ampak tudi v nekih tamošnjih višjih družbinskih krogih.

(Dalje sledi.)

Smešničar.

Neka hudobna gospa je rekla svoji dekli: „Ti boš v pekel prišla.“ Dekla odgovori: „Bog ne daj! Potem bi midve spet enkrat vkup prišle!“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Novemu samostanu sv. Ane v Kazazah pri Celovcu so podarili svitli cesar 500 goldinarjev. Tudi druga gospôda ta samostan zdatno podpira. — Dobili smo novega nadškofa. Za takega so v Solnogradu izvoljeni preč. g. škof in stolni prošt Janez Haller — Število Celovških jetnikov je manjše, ko v prejšnjih letih. Včasih jih je bilo do 300, zdaj le 180. Prav je. — Krasno cerkveno bandero so dobili v Kotmari vesi. Izdelano je v Pragi v rudečem atlasu, z obilnimi zlatimi franžami. Na eni strani ima podobo sv. Cirila in Metoda, na drugi podobo Device Marije. Na to bandero smejo biti Kotmirčani ponosni, tacega nemajo kjer si bodi. Stalo je blizu 200 gld. — V Št. Lipšu pri Mostiču bodo ustanovili novo šolo. Sklenjeno je že, da bo učni jezik nemški. Otroci so pa slovenski! — Koroški Nemci so po zgledu Slovencev zdaj tudi začeli posojilnice ustanovljati. Dve so nedavno napravili na Grobniškem polju. — Vlak na sv. Višarje pride iz Ljubljane dné 21. junija. Voznina je za polovico znižana. — V Šmihelu pod Juno se hvalijo, da so dobili iz Štajerskega dobro vino za žanjice po 10 kr. in 11 kr. liter. Kdor bi želel zvedeti, kje in kako se to vino dobi, naj piše g. Krautu na Bistrico pri Pliberku. — V Celovcu je bil za župana izvoljen g. F. Glöckner.

Na Kranjskem. Gospa Hočevnar v Krškem, ki je revežem in cerkvam že veliko dobrega sto-

čila, je dobila od svitlega cesarja zlati križec s krono. — Č. g. M. Drčar, župnik v Preski, je družbi sv. Cirila in Metoda podaril 100 gld. — Za uravnavo Save je državni zbor dovolil 60.000 gld. podpore. — Svečar g. O. Dolencec v Ljubljani je podaril slovenskim visokošolcem na Dunaju 50 gld. — V Ljubljani, na Bledu in v Postojni so se binkoštni dni mudili hrvaški pevci iz Karlovca. Bili so po bratovsko sprejeti. — „Dolenjski Sokol“ s pevci je napravil isti čas izlet v Kostanjevico. — V Ljubljani so mizarski pomočniki delo ustavili. — Poljedelska šola v Grmu pri Novem mestu nam je poslala svoje letno poročilo. Več o tem spregovorimo drugikrat. — Toča je pobila v Krški dolini, v Dobu in Domžalah. — Ljubljanski trgovec Petričič je podaril 100 gld. za bolnike v ljubljanski bolnišnici. — Ravno kar je izšla krasna knjiga: „Zgodovina Cerkljanske fare“. Spisal jo je znani rodoljub č. g. Ivan Lavrenčič, kaplan; založil pa zasluženi župnik č. g. A. Golobič v Cerkljah na Gorenjskem. Ta obširno sestavljena knjiga pisana je v lepi, gladki slovenščini. Gosp. pisatelj imel je mnogo truda z njo, kakor tudi g. založnik ne malo stroškov, ker je tiskana na lep papir in je jako okusno izvršena. Pisana je stvarno in v pravi navdušenosti. Ako preberemo celo knjigo, pač razvidimo, da jo je pisal mož, ki ljubi svoj narod in ki se je rodil iz naroda za narod. Priporočamo vsem rodoljubom jako toplo to knjižico. Velja mehko vezana 90 kr., trdo vezana 1 gld. Dobiva se v Cerkljah na Kranjskem pri pisatelju in v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

Na Štajerskem. Dovolilo se je zidanje železnice iz Radgone v Ljutomer. — Dve železnici hočejo zidati iz Poličan: eno v Slatino, drugo v Konjice. — Umrl je na Vranskem izvrsten rodoljub, okrajni tajnik g. Ivan Gaberšek. — Neka nora ženska se je obesila v Kladju pri Blancici. — V Grižah pri Žalcu bodo zidali novo cerkev. — Pri Ptujju ste dve zbegani kravi pastirja do smrti povlačili. Pasel jo je na vrvi in imel vrv okoli pasa privezano. Ko ste kravi začeli bezljati, vlačili ste ga čez drn in strn za seboj. — V Skarlovcu pri Laškem trgu so trije s koli ubili rudarja Naroglava. — Slovenski dijaki iz Gradca (Triglav) so 1. junija v Središču blagoslovljali svojo zastavo. — Toča je pobila okoli Laškega trga do Zidanega mosta in še onkraj Save do Radeč. — V Št. Jurju ob Taboru snujejo bralno društvo.

Na Primorskem. Goriški Slovenci so začeli bolj krepko postopati. Pri volitvah v mestni zbor so se zvezali s konservativnimi Lahi in lahone sijajno premagali. Ali bi to ne šlo tudi za deželni zbor na pr. tako, da bi se volil en Slovenec in en Lah? — Slovensko pevsko društvo hočejo napraviti v Trstu. — Tiskarski stroj je roko zdobil strojevodji Bobnarju v Trstu.

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda v Apačah ima na četrto nedeljo po Binkoštih, dné 22. junija, ob 3. uri popoldne **svoj letni zbor** po tem redu: 1. Nagovor načelnika. 2. Volitev odbora. 3. Volitev zastopnikov za glavno skupščino. 4. Poučni govori. 5. Prosta zabava. Vsi udje in drugi zavedni Slovenci so uljudno povabljeni. **Odbor.**

Prošnja.

Šmihelski gledališki igralci so že večkrat pokazali, kako spretno se znajo sukati na deskah, „ki svet pomenijo“. Vendar je vsaka taka predstava združena z mnogimi težavami in stroški. Oder je premajhen in še ta izposojen. Manjka nam oblačil in drugih priprav. Prosimo zaradi domoljubne stvari pomoči pri rodoljubih. Denar, oblačil in druge priprave za gledališke predstave bomo vse hvaležno sprejeli. Darovi naj se blagovolijo pošiljati na „podružnico sv. Cirila in Metoda v Šmihelu pri Pliberku“. S spoštovanjem
Gledališki igralci.

Za po toči poškodovanim revežem Pliberške okolice darovali so: Č. g. J. N. Vertot, župnik v Pustriči 5 gld.; g. Miha Noč na Javorniku 1 gld.; č. g. Valentin Šumah, župnik v Šmihelu 5 gld.; č. g. J. Peterman, župnik na Otoku 1 gld.; č. g. Janez Volavčnik, župnik na Rudi 2 gld.

Slovinci! Zakurite na večer 4. julija v čast slovanskim apostolom sv. Cirilu in Metodu po vseh slovenskih gorah in planinah prav mnogo kresov.

Loterijske srečke od 31. maja.

Line	20	40	87	77	12
Trst	32	25	57	11	45

Tržno poročilo.

V Celoven je biren:

pšenica po . . .	5 gld.	60 kr.
rž	5 "	— "
ječmen	4 "	90 "
oves	3 "	— "
hejda	4 "	70 "
turšica	4 "	10 "
pšeno	7 "	20 "
proso	— "	— "
grah	— "	— "
repica	1 "	20 "
fižol, rudeči .	6 "	40 "
Deteljno seme	37 do 41 gld.	
100 kil.		

Sladko seno . .	2 gld.	80 kr.
kislo	2 "	10 "
slama	1 "	40 "
meterski cent (100 kil).		

Frišen špeh kl.	— gld.	— kr.
maslo	1 "	— "
mast	— "	75 "

Navadni voli	100—120 gld.
pitani voli . .	120—190 "
junci	60—90 "
krave	60—120 "
junice	50—80 "
prešički	5—15 "

Današnjemu listu pridejan je kot priloga pastirski list vseh nadškofov in škofov avstrijskih gledé verske šole in volitev v javne zastope.

Oglasila.

Služba mežnarja in organista se oddá v Kneži. Prosto stanovanje, 4 oralov zemljišča in nekaj v denarjih. Oglasila naj se pošiljajo na farno oskrbníštvo v Kneži (Grafenbach). Pošta Griffen (Griffen).

Cement za zidarje

iz Črne, kjer se najboljši izdeluje, se pri meni dobi na drobno in debelo po tovarniški (fabriški) ceni.

Ig. Paar, trgovec v Pliberku.

Kajža s tremi ali več birnov grunta, malo travnika in kake tri johe gozda, prodá se za ceno 600 gld. — Natanjéneje o tem pove Matija Rozar p. d. Rauc v Klančah, pošta Galicija na Koroškem.

HENRIK ZADNIKAR,

pasar in srebrar

v LJUBLJANI, sv. Petra cesta 17,
se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom za izdelovanje vsakovrstne

cerkvene posode

kot monštranc, ciborijev, lepo cizeliranih kelihov, dalje svečnikov, svetilnic, kadilnic, krasnih lestencev (lustrov) izvršenih po najnovejših oblikah in v vseh slogih, posebnih in pozlačenih.

Za točno, krasno in pošteno izvršenje naročil jamči ter zagotavlja p. n. naročnike **najcenejše** potrežbe.

Popravila sprejema in točno izvršuje.

Postranski zaslužek

ki vedno raste in mnogo let trpi, si lahko pridobijo spretni in zanesljivi možje (dosluženi orožniki imajo prednost), ki pridejo z ljudstvom mnogo v dotiko. Ponudbe naj se pošiljajo pod naslovom: „G. S. 1890, Graz, post. rest.“

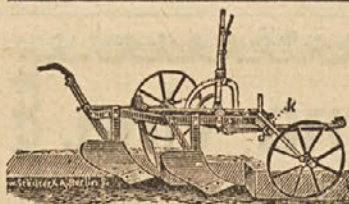
Zahvala.

Za mile darove za popravljanje zvonov farne in romarske cerkve sv. Križa na Peravi se vsim dobrotnikom srčno zahvaljuje

cerkveno predstojništvo.

Najnovejša iznajdba!

Normalni plug,

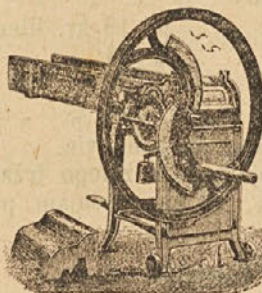
pri katerem se morejo kolesa primekniti ali odmekniti. Ima **dvojno oralo**, pa tako, da se lahko rabi le eno oralo za globoko oranje, kakor

tudi za navadno oranje in obdelovanje zemlje. Nobeno kolo ne gre čez izorano zemljo. Priprava zelo lahka. — Oranje izvršno. — Vsak naj prebere natančen popis in naj poskusi ta plug. Patentiran v vseh naprednih državah. **Za dobroto blaga se daje poroštvo in plugi se dajo nekaj časa na poskušnjo.**

PH. MAYFARTH & Co., Wien II. Taborstrasse 76.
Frankobrod na Meni. — Berlin.

Vsi stroji za kmetijstvo in vinorejo!

Stiskalnice in mlini za olive, vinske in sadne stiskalnice, naprave proti strupeni rosi, mlini za grozdje in sadje, } najnovejša sestava } v raznih velikostih.

Mlatilnice, čistilnice in vitala, stroji za ropkanje turšice, sejalniki, orala itd. itd.

Sušilne priprave za sadje in sočivje, avtomatično zeleno krmo,

stiskalnice za kope, Škoporeznice v največji izbiri prodaja izvršno izgotovljene in po tovarniških cenah

Ign. Heller,

Dunaj, Praterstrasse 78.

Katalogi in vsako pojasnilo na zahtevanje gratis in franko. Razprodajaleem najugodnejši pogoji.

Sposobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo.

Franc Sadnikar,

trgovec z železjem v Celovcu
(Burggasse šte. 7)

priporoča po najnižjih cenah grobne križe, trpežno pozlačene, v raznih velikostih. Raznovrstno železo, kovane šinje za kola, podvozi, puše za kola, žlajfe, cokle, sploh železo razne debelosti in širnosti za vsako potrebo. Lopate, krampe, motike, sekire, capine. Žage z najboljšega jekla. Pile za žage, razna orodja za hišo in rokodelce. Kovanja za okna in vrata. Kovane in čevčnaste žeblice. Raznovrstna kuhinjska posoda z vlitiga in kovanega železa. Strelovode (Blitzableiter) v ognju pozlačene. — K seči ali košnji in žetvi priporočam sloveče bistriške kose in srpe ter prava

bergamaška kamenja (oslé) za brušenje taistih.

Na željo razpošiljam od križev tudi cenike in obrise poštnine prosto vsakemu, kdor se zanje oglasi.

Natorna vina,

za katerih pristnost dober stoji,
prodaja

Edv. pl. Moser,

stari trg šte. 23,

v večjih ali manjših sodih, po najnižjih cenah.

Vino.

Kdor želi pravega, natornega vina, ki je kupljeno iz prve roke od vinogradnikov, naj se potruži k meni. Priporočam:

Blatensko vino	po 18 kr. liter.
Abrahamsko vino	24 " "
Rendeško vino	32 " "
Badačonsko vino	26 " "

in veliko zalogo drugih rudečih in belih vin.

Ob enem priporočam svojo bogato zalogo tržaškega (špecerijskega) blaga, ki ga prodajam po najnižjih cenah.

Amand Prosen,

v kosarnskih ulicah šte. 24 v Celovcu.

Skladbe Gregorja Rihar-ja,

napevi za praznike celega leta, razni napevi Marijini, obhajilni, napevi za praznike svetnikov, 21 latinskih himnov za praznik sv. Rešnjega Telesa (za moški in mešani zbor), več sv. maš itd. se dobé le še pri podpisnem.

Franc Rihar, kaplan
v Podbrezji (pošta: Birkendorf bei Podnart).

Kupčijsko naznanilo.

Usojam si naznaniti p. n. občinstvu, da sem kupil trgovino **g. K. Ritter-ja** v Dunajskih ulicah v Celovcu, in priporočam svojo

bogato zalogo

tkanega in sploh oblačilnega blaga, kakor sukna, kotenine in razne oblačilne priprave; visokočastito **duhovščino** opozorujem na svojo bogato zalogo črnega toskina, peruina in blaga za talarje. Postrežem pošteno in po ceni. — Z dežele naročeno blago se brž po pošti odpošlje. Izgledki (muštri) se pošiljajo zastonj in franko.

Z odličnim spoštovanjem

J. Tschernitz.

Slavnemu občinstvu in čč. gg. duhovnikom priporočam podpisana najljudneje moja

gostilno „pri Teti“

v kateri točim pravo, izvrstno in nepokvarjeno Dolenjsko vino različnih vrst na drobno in debelo po najnižjih cenah. — Častitim obiskovalcem moje gostilne morem tudi vsaki čas postreči z okusno prirejenimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Spoštovanjem

Ana Maintinger,

krčmarica v Celovcu, Fröhlichove ulice št. 5, blizu trgovca Merlina.

Največji izbor.

L. Mikusch,

tovarnar dežnikov in solnčnikov

v Ljubljani, Mestni trg št. 15

priporoča svojo bogato zalogo

dežnikov in solnčnikov

v kakoršnikoli velikosti in iz vsakovrstnega blaga, najpriprosteje in tudi najelegantneje izdelane po najnižji ceni.

Prekupčevalcem so na zahtevanje obširni ceniki franko na razpolaganje.

Najnižja cena.

Nadškofi in škofi avstrijski

blagrujejo, blagoslavljaajo in v miru pozdravljajo

vse vernike svojih škofij

v imenu našega Gospoda Jezusa Kristusa!

akor Vam, ljubljeni v Gospodu, gotovo ni neznanost ostalo, smo mi škofje avstrijski, kakor smo bili to dolžni pred Bogom in pred svetom, dne 28. februarja in 12. marca t. l. na tistem mestu, ki ga nam je odkazala državna ustava, v šolski komisiji gosposke zbornice, izrekli potrebo, da se sedanje šolske postave preuredijo, in terjali, naj se javna ljudska šola za katoliške otroke tako uredi, kakor je edino primerno naukom naše sv. vere. Komaj pa smo to storili, so nas in nas še od raznih strani strastno napadajo, naše postopanje zavijajo, krivo tolmačijo ter kažejo naše prave in resnične namene v temnejši luči. Zato smo dolžni vam in sebi in sploh vsem sodržavljanom, da to stvar v skupnem pastirskem listu odkrito razložimo, da bodo vsaj pravični ljudje spoznali naše namene in težnje.

Mi terjamo katoliške javne ljudske šole; mi hočemo, da se katoliški otroci tudi v javnih ljudskih šolah po načelih njih sv. vere vodijo, vzgajajo in poučujejo, da naj sloni vsa uredba in delavnost šole na verski podlagi, naj jo navdihuje duh naše sv. vere. Ali je mar ta zahteva tako nezaslišana, da bi se jej smelo tako močno nasprotovati, kakor se v resnici godi? Ali sò to mar le naše želje in terjatve? Ne, ljubljeni v Gospodu! Vi veste dobro, da tega ne terjamo mi sami, ampak da so to želje in terjatve, ki pretresajo in morajo pretresati vsako v resnici katoliško srce.

Pri teh terjatvah se popolnoma ujemamo z nauki in opomini poglavarja sv. cerkve, sv. očeta Leona XIII., kakor to vidimo iz njih splošnih okrožnic, kakor tudi iz pisem do škofov različnih dežel. Poslušajte le opomine, ki jih na pr. v najnovejši okrožnici od dne 20. januarja t. l. »o najvažnejših dolžnostih krščanskih državljanov«¹ dajejo starišem vsega krščanskega sveta, in opomine, ki so jih že prej dali škofom francoskim, ogerskim in bavarskim. V oni okrožnici opominjajo sv. oče: »Že po natori je starišem lastna pravica, svoje otroke izrežati, in njih dolžnost, za to skrbeti, da se otroci tako izrežajo in poučujejo,

¹ *Sapientiae christianae.*

da dosežejo večni namen, zavolj ktereга jim je po Božji dobroti življenje dano v veselje starišev. Zato si morajo stariši vse prizadjeti, da se odpravijo vse napake na šolskem polju, in odločno morajo terjati svojo pravico, da smejo, kakor je njih dolžnost, svoje otroke po krščansko izrežati in jih varovati posebno pred tistimi nevarnimi šolami, kjer bi se jim podajal strup brezbožnosti. Kjer gre za pošteno izrejo mladine, tam ni noben trud prevelik. — Francoskim škofom so pisali sv. oče dne 8. februarja 1884 med drugim tako:¹ »Kar zadeva družino, je zelo imenitno, da se otroci iz krščanskega zakona že zgodaj v veri poučujejo in da se z verskim poukom zvežejo tiste vednosti, katerih se otroci navadno učijo. En uk od družega ločiti, bi se reklo, na to delati, da postanejo otroška srca mlačna v svojih dolžnostih do Boga. Ta metoda je napačna, v nežni mladosti zelo škodljiva, ker vodi k brezbožnosti in veri vrata zapira. Dobri stariši morajo na to gledati, da njih otroci, kedar k pameti pridejo, spoznajo krščanske dolžnosti, in da se v šoli nič ne zgodi, kar bi pačilo vero in lepo šego. To skrbljivost pri pouku otrok zapoveduje Božja in naturna postava, in tej postavi se stariši pod nobenem izgovorom ne morejo odtegniti. Cerkev pa, ki ima po svojem Božjem začetniku podeljeno oblast, vse narode voditi h krščanski modrosti, in mora ravno tako skrbno paziti, v katerih naukih se poučuje njej izročena mladina, je tako imenovane mešane ali nevtralne (brezverske) šole vedno odkrito obsojala in družinske očete vedno opominjala, naj bodo oprezni pri tako imenitni zadevi.« — Do ogerških škofov obrnilo se je užaljeno srce sv. očeta leta 1886. s sledečim opominom:² »Tak je zdaj čas in taka šega, da si mnogi mnogo prizadevajo, da bi šolsko mladino odtegnili paznosti cerkve in preblagemu uplivu vere. Podpirajo in terjajo tako imenovane nevtralne (brezverske), mešane ali posvetne šole, in sicer s tem namenom, da bi učenci odrastli v največji nevednosti najsvetejših rečij in brez vseh verskih vaj. Ker je to zló bolj razprostrano in veliko, kakor pomočki zoper njega, zato vidimo zarod se množiti, ki mu ni mar za dušne blage, ki je brezversk, dostikrat brezbožen. Pred tem zlom, častiti bratje, varujte vašo ogersko deželo z vso vnemo in vsem trudom. . . . Ker je stvar tako imenitna, moramo želeti in hoteti, da se cerkvi pravica ohrani, svojo po Bogu jej izročeno nalogo pri javnem pouku mladine spolnovati, zato vas nujno prosimo, da se za to potrudite na vso moč. Med tem pa ne nehajte, vedno opominjati družinske očete, naj ne pošiljajo svojih otrok v take šole, kjer bi bila njih vera v nevarnosti, in skrbite ob enem za take šole, ki jih boste vodili vi in vaša duhovščina, da bo pouk dober in učitelji lepega obnašanja.« — Leta 1887. pa tožijo sv. oče v pismu do bavarških škofov:³ »Cerkev zdaj vé, zakaj zdihuje, ko mora gledati, kako se jej jemljejo otroci že v prvi mladosti in se silijo v take šole, v katerih Boga ne spoznajo, ali se jim le kaj malega pové in s krivimi nauki zmeša.« Potem škofe opominjajo, naj čuvajo in skrbijo, da se katoliška vera in lepo obnašanje otrok ne popači v takih šolah, ki so cerkvi popolnoma ali deloma odrekle pokorščino.

Glejte, ljubljeni v Gospodu, to je sodba, to je strah, to so opomini in terjatve sv. očeta v zadevi brezverskih šol; oni vidijo v njih veliko nesrečo za človeški rod in spoznajo, da iz teh šol prihaja mladina, ki ne pozna strahu Božjega, zato pa tudi nraavnih

¹ *Nobilissima Gallorum gens.*

² *Quod multum diuque*, od 22. avgusta.

³ *Officio sanctissimo adducti*, od 22. decembra.

zapovedij ne more prenašati, in ker svojih željâ ne more krotiti, se lahko ogreje za politične prekucije.¹ Kako opravičena je sodba in strah sv. očeta v tej reči, potrjujejo žalostni dogodki, ki jih tudi mi vidimo, zato veljajo njih opomini tudi nam.

Mi pa terjamo katoliške javne ljudske šole tudi zato, ker vemo, da se v tem strinjamo z vašimi lastnimi željami, ljubljeni v Gospodu. Ali bi se mar vi ne čutili razžaljene, ko bi mi vas sodili, da vam nič ni za to, ali bo šolska vzgoja naredila vaše otroke časno in večno srečne ali nesrečne? Ali ni nasprotno klic vaše vesti, ki vas že več let priganja, da na katoliških shodih ter z mnogoštevilnimi izjavami in prošnjami terjate za vaše otroke katoliško šolo? In ali sklepi drugega občnega katoliškega shoda v aprilu in maju lanskega leta niso ravno tako izrekli se za versko katoliško šolo?

Na tistem shodu ste med glasnim odobravanjem soglasno sklenili (in mnogo tistih, ki niso bili pri shodu, so pozneje pritrdili) tako resolucijo:

»Če se pomisli, da imajo stariši nedotakljivo pravico do izreje (odgoje) svojih otrok, in da je to njih najsvetejša pravica;

če se pomisli, da je družina tesno zvezana s cerkvijo;

da je Bog cerkvi dal nalogo, narode učiti in vzgojevati, in da ima le ona pomočke in oblast za to;

če se nadalje pomisli, da je pri naših socialnih (družbinskih) razmerah največ ljudij prisiljenih, za vzgojo in izobrazbo otrok posluževati se pomoči ljudske šole, da je tedaj ljudska šola za družino, cerkev in državo zelo velikega, ja odločilnega pomena;

in če se pomisli, da je vsak otrok prisiljen, v šolo hoditi:

dolžni so katoličani po svoji vesti, kot svojo najsvetejšo pravico terjati od države poroštvo, da se bodo njih otroci v šoli v resnici versko vzgojevali; to pa je mogoče samo v verski šoli.«

Glejte, ljubljeni v Gospodu, v tej izjavi najdete vse naštetu, zakaj niste samo pri svoji vesti dolžni, ampak imate tudi pravico, terjati versko šolo. Vi, katoliški stariši, ste pravi in prvi odgojitelji in učeniki svojih otrok; to pravico in to dolžnost vam daje Božja zapoved in natorni red. Nobena posvetna sila vas ne more odvezati te dolžnosti vzgoje otrok, in nobena sila vam je ne more vzeti. Vi boste enkrat pred Bogom odgovor dajali, ali ste to dolžnost spolnovali, in te odgovornosti ne morete na drugega odvaliti. Vi sami boste prejeli večno plačilo, ako ste to dolžnost spolnovali; če ste jo pa zanemarjali, boste vi sami prestajali večno kazen.

Šola pa ima nalogo, starišem pomagati pri vzgoji otrok. Zato morajo stariši ne-prestano terjati, da se otroci v šoli izrejajo v njih, t. j. v katoliškem duhu, kakor se izrejajo v očetovi hiši. Otroke katoliških starišev mora tedaj tudi šola izrepati katoliško.

Ne bomo tajili, ljubljeni v Gospodu, da je tudi državi dosti na tem ležeče, kako se mladina izreja, da ima tedaj tudi država svoje pravice do šole. Teh pravic nočemo tajiti ali krajšati; odločno pa oporekamo sumničanju, s katerim se črnijo naši nameni. Radi priznamo, da je pri sedanjih razmerah državna moč in oblast potrebna tudi na šolskem polju. Pa naj ima država še toliko pravic do šole, te pravice gotovo nima, da bi katoliške

¹ V zgoraj omenjenem pismu do francoskih škofov.

otroke izrejala v duhu, ki nasprotuje željam in dolžnostim katoliških starišev; s tako pravico se nikoli ne bo mogla izkazati in je ne more izvrševati, da bi ne žalila natorne pravice starišev.

Zdaj pa sodite sami, ljubljeni v Gospodu! Če je vzgoja otrok najprej le vaša pravica, če kot katoliški stariši svojih otrok ne morete in ne smete drugače izrežati, ko v katoliškem duhu; če en del svoje pravice in dolžnosti gledé odgoje vaših otrok prepustite šoli, da ona zastopa vaše mesto: kaj boste potem terjali od šole? Gotovo to, da se izrežajo vaši otroci v šoli po katoliški veri, da se jim razloži katoliška vera, in kako se po njej živi, misli in dela, na kratko, vi boste sami zahtevali katoliško odgojo. To pa smete tem bolj terjati, ker pošiljate svoje otroke v šole, za ktere morate po državnih postavah tudi vi plačevati.

Ne bilo bi prav in pravično, ko bi se vam reklo, da vam je na prosto voljo dano, napraviti si svoje privatne katoliške šole. Zakaj bi morali vi na dve strani za šole plačevati, ko vendar tega ne zmorete? Ali bi mar ne bilo bolj prav in pravično, ko bi morali tisti, ki hočejo brezversko šolo, sami plačevati za njo?

S svojo zahtevo zagovarjamo tedaj le vaše pravice. V vašem imenu, v imenu cerkve, ki ima oblast do otrok po sv. krstu, v svojem lastnem imenu, ki smo neumrjočim dušam postavljeni za pastirje, terjamo tedaj katoliške šole. S tem spolnujemo le svojo najsvetejšo dolžnost, ki jo imamo do vas in vaših otrok po naročilu božjega Zveličarja: »Pojdite in učite vse narode . . . da bodo vse spolnovali, kar sem vam naročil.«¹

Mi terjamo katoliške šole, ne da bi se sklicevali na stare podstave ali terjali novih podlag, ker mislimo, da jih smemo terjati tudi na temelju obstoječih postav. Sumničijo nas, da hočemo šolo postaviti zopet na stališče onih pretečenih časov, ko ni imela še teh pomočkov in te podpore, ko sedaj. Na to bomo najlažje odgovorili, ako povemo, kaj nas je k temu nagnilo, da smo to stvar sprožili. Vlada Nj. Veličanstva našega svetlega cesarja je sama za potrebno spoznala, državnemu zboru predložiti postavo, po kateri bi se šolska postava nekoliko preuredila, ker so jo storjene skušnje, sodbe veščakov in od mnogih stranij izrečene želje k temu nagnile, da je začela premišljevati, ali bi ne kazalo, šolsko postavo pregledati in predelati. Ali ni tedaj vlada sama ponudila nam škofom priložnost, da naj povemo svoje misli? Tudi mi imamo dvajsetletno skušnjo z novo šolo, tudi nam gre, se nam zdi, posvetovalna beseda, kedar je govor o pravno-verski odgoji, in vsaki dan poslušamo glasne in nujne želje naših vernikov, ki se strinjajo z našimi. Ali bi ne smeli mi pri taki priložnosti povedati svojih skušenj, svojih mislij, svojih in vaših želj? In če smo ponudeno priložnost porabili, ali se nam sme očitati, da brez potrebe duhove razburjamo?

Vi ste bili pri svojih shodih in prošnjah in tudi lanski katoliški shod je bil pri svojih pogovorih in sklepih tega prepričanje, »da je polna in temeljita rešitev šolskega vprašanja mogoča le na postavnem potu«. Ta misel je vodila tudi nas. Mi se hočemo poslužiti le tiste pravice, ki je pristojna vsakemu državljanu; nastopiti hočemo tisto pot, ki nam je odkazana po postavi. Mi smo tedaj pregledali tiste spremembe šolskih postav, ki jih nasvetuje c. k. vlada, in videli smo, da ne odgovarjajo zadosti vsem skušnjam in sodbam

¹ Mat. 28, 19, 20.

veščakov, da se ne ujemajo z našimi in vašimi željami, zato smo spoznali za svojo dolžnost, nasvetovati take spremembe, da se ustreže pravičnim zahtevam.

Ali je na tem kaj čudnega? Ali so naši nasveti pretirani in brez mere, kakor se trdi? Kaj pa terjamo z vami vred, ljubljeni v Gospodu? Mi terjamo, naj se za katoliške otroke napravijo katoliške šole, na katerih naj učijo verni, katoliški učitelji, ki naj izrejajo otroke po naukih sv. vere. Saj postava sama pravi, da je nramno-verska odgoja naloga šole. Če se dá tem besedam pravi pomen, ne povejo nič družega, kakor da mora šola na otroke uplivati v nramno-verskem duhu. Tu mora učitelj sam biti nramen in veren mož, da si mora nramno-versko odgojo otrok šteti v svojo dolžnost, in da morajo šolske knjige tako uravnane biti, da pomagajo pri nramno-verski odgoji otrok. Izrečno pravi tudi šolski red, ki je bil pridejan šolski postavi, da velja kot vodilno načelo za pouk, da so posamični šolski predmeti med seboj v enotni zvezi. To hoče toliko reči, da mora tudi veronauk z drugimi učnimi predmeti ostati v tesni in neprestani zvezi, da se veronauku ne sme nasprotovati v ostalem pouku.

Ali je pa v resnici tako, kakor govori postava in šolski red? Pravo stanje naše sedanje šole hočemo le s kratkimi besedami popisati. Vera ni vodilna podlaga, ni vodilo za našo sedanjo ljudsko šolo, ampak le eden od mnogoštevilnih predmetov, in še zadosti učnih ur jej ni odkazanih. Drugi učni predmeti ne stojijo z vero v nobeni zvezi in se zamorejo žalibog včasih tako razkladati, da nramno-verske odgoje nikakor ne pospešujejo. Verska odgoja šolske mladine je skrčena na tako pičlo število verskih vaj, da v otroških srcih ne morejo obuditi toplega verskega čuta. Veronauk in verske vaje se ne prepuščajo prostemu cerkvenemu vodstvu, ampak vrhovno vodstvo si je pridržala posvetna oblast. Pri izobražbi učiteljev nema cerkev skoraj nobene besede, in kedar se postavljajo v službe, nema ona nič govoriti, in tako se zgodi, da katoliške otroke včasih poučujejo in izrejajo ljudje, ki so katoliški veri tuji ali pa sovražni, tedaj tudi otrok ne morejo izrežati v katoliškem duhu.

Lahko bi tu popis še nadaljevali, pa že to, kar smo rekli, popolnem zadostuje, da si zamoremo razjasniti, zakaj sedanje šole tako žalosten sad donšajo. Spoštovanje do cerkve, ljubezen do vere in do krščanskega življenja ginejo zmirom bolj; domišljavost in prevzetnost, lahkomišljenost in površnost, zaničevanje Božje in človeške oblasti se strašno množijo. Ali se smemo čuditi, ali smemo drug sad pričakovati, če sicer katehet vsaki teden dve uri otrokom v srce poklada Božjo besedo in strah Božji, če jih napeljuje h krščanskim čednostim, — ako se pa zamore v ostalih več ko dvajsetih urah na otroke tako uplivati, da se ne utrdijo v Božjem spoznanju in krščanskem življenju, ampak se — bodi si nameroma ali ne — v tem le begajo? Oj, ljubljeni v Gospodu, svoje notranje žalosti nad temi odnošaji ne moremo čisto odkrito povedati; nočemo vračati trdih besedij, ki od one strani padajo na nas in našo zvesto duhovščino; preveč spoštujemo vaše otroke, kakor da bi mogli v njihovih srcih spodkopati spoštovanje do njih učenikov. V tem pa ste nas menda razumeli, da katoliškim starišem ne moremo poroki biti za to, da se njih otroci v sedanji šoli po katoliško izrejajo, in tudi s tem vas ne moremo potolažiti, da smete v pogledu na svojo vest in na težko odgovornost pred Bogom mirno pošiljati otroke v to šolo.

Očitajo nam, da hočemo ljudsko omiko zmanjšati, veronauk razširiti na škodo drugih predmetov, da bi vědo in znanost med ljudstvom znižali. Na taka očitanja nam je

lahko odgovarjati. Vi se motite, bomo odkrito zaklicali svojim protivnikom; le naredite otroke tako umne, premetene in učene, kolikor hočete in znate; toda storite jih tudi pobožne in verne, dobre in čednostne. Nočemo znižati njih omike in vednosti; česar se bojimo, je polovičarska omika brez verske podlage, ki jih dela le ošabne, domišljave, poželjive in nezadovoljne. Zato terjamo katoliško šolo, katera edina nam daje poroštvo, da bo mladini dala нравno-versko odgojo in jo storila sposobno svoje vednosti porabiti v lastno in tujo korist, za čas in večnost.

Mi terjamo katoliško šolo pa tudi v imenu postavno zagotovljene svobode vesti. Član XIV. drž. osn. post. od 21. decembra 1867 se glasi: »Polna svoboda vere in vesti je vsakteremu zagotovljena.« Kako pa se ta svoboda varuje in brani po sedANJI ljudski šoli? Katoliški stariši so prisiljeni, svoje otroke pošiljati v šole, v katerih se na katoliško vero razun nekaj pičlih ur ne jemlje ozira. Vsi drugi učni predmeti so popolnem neodvisni od cerkve, in to je žalibog skoraj neko vabilo, naj učitelji tako poučujejo, da se itak mali upliv cerkve do šolarjev še bolj oslabi in da se od Boga razodete resnice preženejo iz srca in življenja otrok. Ne, brezverska in medverska šola se ne strinja z načelom svobode vere in vesti; nasprotno zahteva ta svoboda, da kakor smejo različne postavno priznane vere druga poleg druge obstajati, tako bi morale druga poleg druge biti dovoljene tudi različne verske šole. Združenje vseh otrok v eno šolo pa žali pravice vseh ver. Ako se hoče vsaki veri pravica skazati, morajo se tudi njih šole ločiti. Ali tedaj politične stranke ne delajo neznosnega nasilstva, ako silijo otroke v šole, ki nasprotujejo verskim načelom in prepričanju starišev? Ali naj bo samo nevera prosta, da zamore vero in vernost preganjati?

Mi terjamo le pravo svobodo tudi za vero in vernost, in ne moremo razumeti, zakaj da tisti, ki svobodo in svobodne naprave tako visoko cenijo in v lepih govorih preslavljajo, kedar gre za svobodo vere in vernosti, ta svoja načela zatajijo in se ponižajo do fanatizma in nasilstva. Zato kličemo vsem resnično svobodomiselnim možem Avstrije: Ne kratite še dalje katoliškim starišem pravice, izrejati svoje otroke po svojem verskem prepričanju! Ne postanite svobodi nezvesti s tem, da jo neveri na ljubo krajšate!

Mi terjamo katoliško šolo za katoliške otroke. Slišali ste, ljubljeni v Gospodu, kako se nam je očitalo, češ, da mi hočemo prav povsodi le katoliške šole. Ali se nam je pač treba zagovarjati zoper tako očitiranje? Mi smo katoliški škofi, mi branimo pravice katoliške cerkve; mi naznanjamo želje katoliških starišev; ali imamo kot katoliški škofje mar tudi pravico in poklic, zastopati terjatve in želje naših nekatoliških sodržavljanov? In ali mar ni očitvidno, da katoliki ne morejo dobiti verskih šol, ako se take ne dajo tudi nekatolikom?

Morda bi bili nekteri radi videli, ko bi se bili mi ozirali tudi na druga vprašanja, ki so v zvezi s šolskim postavodajstvom. Ne stojimo tem željam in vprašanjem ravnodušno nasproti in ne zametujemo njih opravičenosti, pa v naše čisto cerkvene terjatve jih ne pomešamo. Držimo se pri tem opomina Božjega Izveličarja: »Iščite pred vsem Božje kraljestvo in njegovo pravico, vse drugo se vam bo navrglo.«¹ Kot katoliški škofje pa se držimo besed svetovnega apostola: »Tukaj ni Jud, ne Grk, ampak vsi so eno v Kristusu Jezusu.«² Mi smo zastopniki cerkve, politiko pa prepuščamo tistim, ki so za to poklicani. Imamo pa

¹ Mat. 6, 33.

² Gal. 3, 28.

le to prošnjo do vas: Naj bodo vaše misli in želje v posvetnih rečeh še tako različne, dragi katoliški kristjani, zavoljo tega nikar ne zanemarjajte verske odgoje svojih otrok! Za to vas prosimo tako goreče, kakor vi svoje otroke ljubite, in kakor ljubite svojo cerkev in svojo domovino!

Glejte, ljubljani v Gospodu, to so pojasnila in opomini, ki vam jih danes podamo v zadevi ljudske šole. Tako moramo govoriti, ako hočemo zveličani biti! K temu pa nas opominja: »Zarotim Te pri Bogu in Jezusu Kristusu, ki bo sodil žive in mrtve; oznanuj besedo (Božjo) in ne odnehaj, naj bo priležna ali nepriležna; spričaj, prosil, kaznuj po vsi potrpežljivosti in modrosti; kajti prišel bo čas, ko zdravega nauka ne bodo mogli prenašati, ampak po svojih željah si bodo jemali učence, ki znajo ušesom dopasti; od resnice bodo svoj posluš odvracali in poslušali pravljice. Ti pa bodi čuječ, pretrpi vse težave, izvršuj delo evangelista, spolnuj svojo službo.«¹ Naša sv. služba terja od nas, ne molčati, kedar je čas govoriti, in na to dolžnost nas spominjajo nevarnosti, ki pretijo veri in vernosti. Mi dvigamo svoje roke proti nebu in pričamo pred Bogom in celim svetom: Nočemo in ne moremo mirno gledati, kako propada versko mišljenje in lepa šega, ki sta bila najdražja bisera katoliškega ljudstva avstrijskega!

Pa tudi vas, ljubljani v Gospodu, čaka resna dolžnost: vi morate pomagati, da dobimo katoliške šole za vaše otroke! »Le na postavni poti se dá to doseči,« izrekel se je lanski katoliški shod in pri tej priliki je vse katoliške državljane nujno opominjal, „**naj spolnujejo svojo volilno dolžnost, naj se udeležujejo volitev v postavodajalne zbornice in naj na to delajo, da se izvolijo le taki možje, ki se hočejo krepko potegovati za versko šolo.**“

Ni družega treba, ko da vam ta opomin v spomin nazaj pokličemo; nimamo mu kaj dostaviti. Le držite se tega opomina! Skrb za blagor vaših otrok naj vam bo več, ko vsi drugi oziri, in bodite složni v tem, **da volite v vaše zastope le take zanesljive katoliške može, kateri si bodo šteli v prvo in najimenitnejšo nalogo, z vsemi močmi delati na to, da nravno-verska odgoja v šoli resnica postane.**

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa in ljubezen Božja v skupnosti s svetim Duhom ostani vselej med vami! Amen.

Dano na binkoštno nedeljo v letu zveličanja 1890.

Friderik kardinal Fürstenberg, knezonadškof Olomuški. — Franc kardinal Schönborn, knezonadškof Pražki. — Janez Ev. Haller, knezonadškof Solnogradski. — Peter Domnij Maupas, nadškof Zadarski. — Fulgencij Czarew, nadškof, škof Lesinski. — Severin Morawski, katoliški nadškof Lvovski. — Alojzij Matija Zorn, nadškof Goriški. — Silvester Sembratowicz, grški nadškof Lvovski. — Izak Nikolaj Isakowicz, armenski nadškof Lvovski. — Edvard Angerer, nadškof in vikar na Dunaju. — Janez Zwenger, knezo-

¹ II. Tim. 4, 1—5.

škof Sekovski. — Albin Dunajewski, knezoškof Krakovski. — Jurij Kopp, knezoškof Vratislavski. — Šimen Aichner, knezoškof Bistriški. — Jakob Misija, knezoškof Ljubljanski. — Evgen Karol Valussi, knezoškof Tridentinski. — Jožef Kahn, knezoškof Krški. — Mihael Napotnik, knezoškof Lavantinski. — Franc Marija Doppelbauer, škof Linški. — Matej Jožef Binder, škof Št. Politski. — Janez Ev. Hais, škof Kraljevogrski. — Anton Jožef Fosco, škof Šibeniški. — Janez Nep. Glavina, škof Tržaški. — Franc Feretić, škof na Krku. — Luka Solecki, rim. kat. škof Premiselski. — Ignacij Loboš, škof Tarnovski. — Emanuel Schoebel, škof Litomeriški. — Franc Bauer, škof Brnski. — Matej Vodopić, škof Dubrovniški. — Janez Krst. Flapp, škof Poreški. — Martin Jožef Řiha, škof Budejeviški. — Trifon Radoničič, škof Kotorski. — Filip Nakič, škof Spljetski. — Janez Stupnicki, grško-kat. škof Premiselski. — Julijan Peleš, grško-kat. škof Stanislavski.

